

სწრაფი ფურცელი

სურათებიანი ღამეაგება

136

ღამეათის № 174.

პირა, 7 დეკემბერი 1903 წ.

ღამეათის № 2345.

ლიტერატურა

მიღება ხელის მოწერა 1904 წლისათვის.

ყოველ დღეობაზე გახვით

„ცნობის ფურცელი“

სურათებიანი ღამეათის პირაში ორჯერად

(წელიწადი შევსებთ)

ფასი გაზეთისა გავეზენით

კაგისას და რუსეთში: სპეციალ-გარე
 1 წლით—8 მ., 6 თვით—4 მ., 1 წლით—9 მ., 6 თვით—5 მ.,
 1 თვით—50 კაპ. 1 თვით—90 კაპ.

თვიურ ხელის მოწერის სურათებიანი ღამეათისა არ გავეზენებთ.
 წლიური ფასის განაწილება: ხელის-მოწერისათვისავე 4 მ., და-
 ნარჩენზე 1-ლ მარკად.

„მ ო ზ ე ბ ე“

(წელიწადი შევსებთ)

ფასი ქურნალისა

კაგისას და რუსეთში: სპეციალ-გარე
 1 წლით—10 მ., 6 თვით—6 მ., 1 წლით—13 მ., 6 თვით—7 მ.,
 3 თვით—3 მარკ.

უნაქვს „მ ო ზ ე ბ ე“ მიღების წლით გამოწერის, რომლისათვისაც
 მხოლოდ და „ცნობის ფურცელი“ უნდას გადავხადოთ. უნდა
 მივხედოთ ქალაქ გარე გასაგებ ფოსტის სერვისათვის უნდა
 დადგინდეს 1 მანეთი, რომელიც ხელის-მოწერისათვისავე უნდა
 იქნეს შენობილი.

წლიურ ფასის განაწილება: პირველი—6 მარკ. ქალაქ
 გარე მცხოვრებთათვის, 2 მარკ. ტელიოსტატიის, 1-ლ
 მარკად—3 მ., 1-ლ აგვისტოსად დანარჩენი.

რედაქცია „ცნობის ფურცლის“, იხე „ამოიბის“ შიგნით
 წლიურ ხელის მოწერით გავეზენებთ პირვიდა ყველა ნაწიერზე

ალ. ყაზგევისა.

1914 წელს „ცნობის ფურცლის“ დამკვეთმა დაიწყო
 ბეჭდვა სურათების „საქართველოს ტერიტორია და კულ-
 ტურის სურათების“, დასურათების დაიწყო გურიიდან. სურ-
 ათები იქმნება ფოტოგრაფიით გადაღებული და კარანდშით
 ნახსატა. გ. გოგიაშვილის მიერ. გარდა ამისა, ამოიბის
 ხელის მოწერით გავეზენებთ

თითი სახმარებელი წიგნი სურათებით

(გამოვა სამ თვეში ერთხელ)

ოთხივე წიგნი შეადგენს 250 გვერდს.

წლიური ფასის გარდა ქალაქ გარე ხელის მოწერებში, პირველი
 გასაგებად, რედუქციის ფოსტის მიხედვით 5 მ., უნდა გამოვხადოთ.

რედუქცია უმარტივესად სხვისგან შეიძლება აღნიშნული გამო-
 ცემით დავეითის მხარეებით, 25 დეკემბრამდე დამკვეთისა,
 რომ განკურნება მოსაწერის აღრეხვის დასაწყისს და არ და-
 გვიანდეს გამოცემაზე გაგება.

რედუქცია და კარგა იმყოფება ვაჭრის დიქ ქაწავა, კულფონი № 87.
 ფოსტის ადრები: Тираж, изъезд. Москва и Польша, Пуржай.

ტყის მუშა.

ღამე და ღლე იკრებოდა. მოკაშკაშებულ ცაზედ ვარ-
 სკვლევიშმა შეჩაბალა იწყეს ციმკით. ვანთიადმა, სხვათა შო-
 რის, ბორჯომის ხეობის მწვერვალებსაც მოჰქანა ნათელი და
 დაჰყვა იმის მრავალ-გვარ ფერდობებსა და ღლეებს. დაბურულ
 მთების ხეებ ქვეშ ჯერ ისევ სინდრელ იყო, ისე რომ ხუთ ნა-
 ზიჯზედ თუ გაეჩინება კაცო კაცს. თუშკო თიბათვის ღლე ი-

ვა, მიინც ძალიან ცოდა. დღოს სოი ძვალსა და რბილში
 უჯღებოდა ყველა სულმდგომს. ტყეს ცინია, ტყე იცივებდა.
 ერთ მიოს ფერდობის ძირში შევად გამოსწანა პატარა
 ქობის ინიშნული-პოლიოდა და ერთს აღვივალს ხმელ შეშას აგ-
 როვებდა. ბოლოს შეგერდა, ვაგხრიაკა ნაკარი, გამოიღო მუ-
 გუხალი, რომელზედაც ოდნე-ელა ღვიოდა ცეცხლი, დაამ-
 ტერია და დაიყარა ზედ მოგარვილი წერტილი ნაფოტები და
 გულ-მოღვინედ დაუწყო ბერვა.

ნათელმა იმატა, ელა კაცს ადვილად შევიდა ვაგროია
 უბრალო ორ წერტილ ბოძებდ გაკეთებული და ნაძვის ტოტე-
 ბით გაღმოსურული პატარა ქობის, რომელშიაც ერთი მგორე-
 ზედ იყო მიყრილი რამდენიმე მუშა. ისინი იუწრებოდნენ
 ფირფიტა დაღვეული რუსულ მახარებში და უწნელით ეკ-
 რინდნენ ერთმანეთს. ძირს ევალთ იფივე ნაძვის ტოტები,
 თავები ეღლით ზოგს ქვაზედ, ზოგს ჯირკვლედ, ზოგს კიდევ
 ცარიელ-ამალლებულ მიწაზედ. ქობის ქერში ეკია რამდენიმე
 წყნელი ქუშკიანი ხელახალი გამოკრული საგდით და
 გვერდებზედ აყო მიუღვინედი მოოდ ცული.

ცეცხლის ამიწვნა, რომელიც ცეცხლის ცალივინა
 ღლი, ალი... შეიძლება უნდა იქნებოდა სოი ნათე-
 ტებს და პატარა ხახს შედგენ ცეცხლი გოგონა... საკვირო-
 სად რომ ვითობი ვაცივებოდა სხეული, იქვე ცეცხლო პირას
 აღიბანა ხელები, საშვერ შეისმა პირზედ წყალი, შედგენ ვა-
 ხსნა წითელი ხელსახოტი, ამოიღო მკდის ნაქერი, ხელსა-
 ხოტით პირი მოიწმინდა, მკიდა კი ცეცხლს მიუვიცხა. ის
 იყო 22—23 წლის გლეხკაცი, საშუალო ტანისა, გამზადი,
 მარამ მაგარის აგებულოშია. პატარა ქერა წვერ-ულვაში,
 რამდენსავე ღლის დაღვერცხნული, ზოივითი სინდისი ნო-
 შის ზოგავრდებით. მისგან დაიწვარ და გამავერულ სახე-
 ზედ ორი თვალის კაკალი თეთრად გამოიყურებოდა. ყმაწვი-
 ლი გლეხი უბრაოდენ ცეცხლს მკადის ნატებს ხან ერთი
 გვერდით, ხან მგორით, თან ორი თითი სტეხდა და რო-
 გორც სეფისკვრის ორივე ხელის გულზედ სკამდა. დროგამო-
 შევითა გადახვევდა ქობში მიზნარე ამხანაგებს, შედგენ აი-
 ხედავდა ცაში. ბოლოს გულ-მოსულმა წამოიბანა:

აღეჭეთ, აღმინებო, აღარ ადგებეთ! საცაა მზე ამოვა!..
 იმის მხარზე ერთმა წამოიბო თვით, გადახვდა ცეცხლს,
 მარად წამოტარა, შეისწორა მარჯა და მივიდა ცეცხლთან.
 —ღლედა, რა ცივია... სთქვა იმან პირველმა ძაძვავით.
 —ყოჩაღ, ჩვენო პავე... კარგი ცეცხლი დგინთია!..
 —აინთ მარა! თქვენ ხომ არივინ იფიჭრებთ!—ამაყად
 უხაყვადლრა პავედ ამხანაგს და დამატა:—კაცო, ან არა
 გცივია, ან გვერდები არ გტეტინათ.
 პატარა ხახს უკან ყველა აიშალა. ზოგი თბებოდა, იზ-
 მორებოდა, ზოგი პირს იბანდა, ზოგი მკადს ატყვლებდა და
 სკამდა. სულ თოხანბეტო კაცი იყო. საამხანაგოთ ჰქონდათ აღე-
 ბული შეშის მოკრა და ორი ეკია აქ მუშაობდნ.
 კარგად იწავლა, მოწმინდელი ლავიარის ფერის ცა
 აღმოსავლეთისკენ ოდნე შეწითლდა. ტყეში სრული მყუღ-
 რობა სუფევდა.
 —გეყოფათ, კარგი, ნულარ აგვიანებთ!—წამოსთქვა ერთ-
 მა მაგარმა. გამოიტანა ქობიდან ცული, ვადილა მკლავზედ,
 ხელი ხელში გაიყარა და გასწია ფერდობისკენ.

იმას საითიოდ მიჰყენენ სხეებიც. ეტყობოდათ, ძალზედ ეზარებოდათ ცეცხლის მოშორება და შეშოაობის შედგომა, მაგრამ შეტი ჯანი არ იყო. არ გასულა ხუთი წამი და გაისმა ცულის პირველი კაცური.

წყალდიდობა პეტერბურგში. მარინსკი თატრის შეიღანი.

ძირი საქმოდ მიქრილი იყო, მაგრამ ხე ჯერ მაგრად იდგა. პავლე, ეს მხარბევიანი უპაწევილი კაცი, რომელიც ერზოდა სოფლის ტოლ-აზნაანავში, ეხლა ამ ოცდა ხუთ გოჯიან წიფლის ქვეშ მგვამო, ქონდრის კაცად სწანდა და იმისი ცული

სამხატვრო აკადემიის წინ.

— კა...კუ...კა...კა...ქახ... — მიჰყვა მას ხშირი, ერთობანეთში არეული ცულების კაცური.

შევე მოპირდაპირე მთის წვეროში ნაძვებ შორის ამოჰყო თავი და თავისი სხეები მოჰვიანა ფერადობს. ტყე ვანილობდა. სუსხნა იყო, დათა, დატკა ტყეში. თითქმის ყოველ წამს გაისმოდა გაბმული, მაღალი კილო ხის მჭრელებს:

— წამოო...ვიდა... წამოო...ვიდა... ეჭვი...ევი...
— ეჭვი...ევი... — აძღვედა მას ხმას მთის ხეობა.

ამ ხმასთან ერთად ხის წვერო ირყეოდა. შეძოჭენდებოდა, გვერდზედ იწვედა თან-და-თან სისწრაჟეს უმატებდა და ბოლის საშინელის ხმაურით და ლაწი-ლუწით ეცემოდა არს.

წყალდიდობა პეტერბურგში. ვასილევსკის დიდი პროსპექტი.

— ბრუუ... უჰ... — გრიალებდა დაცეპული ხე.

— ქახ... ქახ... ლაწ... ლაწ... ბრუუუ! — გრიალებდა მეორე, მესამე აქოქ, მთელს ფერადობში.

— ჯანი... ეგ არი, აი — დაატანდა ყოველ ხის დაცეპაზედ მოპკერილი.

ტყე მოძრაობდა, ტყე მხიარულობდა. ადამიანი არსად სწანდა. ცულის კაცური, ხის გრილი, ტოტების ლაწი-ლუწი, მჭრელების გაძახილი, ყვირილი, მათი შეუკავებელი სიცილ-ხარხარი ერთბაშად ირეოდა და რაღაც გამაზნევებელ მუსიკად ედებოდა კაცის გულს.

ერთს უზარმაზარ წიფლის ხის ქვეშ პავლე იდგა და მზიარულად სცემდა ცულის. დანაფიჭებული მიქრილი ადგილი თითონდა ლაღაპებდა. პავლეს მზარა გაეხანდა, პერანგის საკინძე გაეხანა, ოღლი წურწურით ჩამოსდიოდა.

— კაკ! — დაჰკრავდა პავლე ცულს: — კაკ! — დაჰკრავდა მეორეს და ზეღის სიფართო ნოყლეტი შორის გადავარდებოდა.

ქონდრის კაცის ხელში დაქერილ დანად. და ეს ქონდრის კაცი ამ ასი წლის ნაზარდ ხეს, რომლის თვითოული ტოტი პავლეზედ მსხვილია, დიდია, არ გაივლის ასი წამი, რომ ძირს დასცემს, მოუხსობს სიცილებს. პავლე ჰგრძნობს ამას, დრო გამოშვებთ ხეს აყოლებს ხოლმე წვერომდინ თვალს და თვალგებში სიამაყე ეტყობა. ჰგრძნობს თავის ძალას, ხის უძლეურობას და დაფინებით უქრის მას ძირს. პავლეს თან შიშიცა აქვს გულში. — რაიც იცის, როცა დაიძრება ეს გოლოთი, თუ არ გაუხსლტა, თავს არ უშველა, ყოველი მისი ტოტი სულს გაუქრობს, დაჭლენავს, გასკულებს, როგორც ქაიწველის ამიტომ ფრთხილობს და სხვასაც აფრთხილებს.

ვახილევსკის უნივერსიტეტის ქუჩა.

— წამო...ვიდა... ხაბარდა, ეჭვი...ევი... — ყვირის ერთი, დანარჩენნი თავს ანებებენ შეშოაობას, თვალს ადევნებენ დამარულ ხეს და გაუარბიან აქეთ-იქით.

პავლე წიფელს ცულსა სცემს და არ ეყურება ამხანაგის სიტყვები, რომელიც სურის ხეს ოცდაათ ნაბიჯზედ, პავლეს ზემოდ და რომელიც ეს მესამედ აფრთხილებს:

— მიჰოო, მანდეთ წამოვა ხე... მარჯვეთ იყავი!..

პავლე სურის და თან თავისთვის ოდნავ ილიმება ამხანაგის ლაპარაკზედ, რომელიც ექვე შორი-ახლოს მოქრილ ხეზედა ზის, ჩიზუსს ეწვევა და ელაპარაკება მეორეს, თუთუნის სათიზენელად იმასთან მისულს. იმ ამხანაგს სახელად გიო ჰქვიან, მაგრამ შერს სახელს სოფელში „ლოვაშს“ ეძახიან. ვინ დაარქვა ეს სახელი, ან რად დაარქვა, კაცმა არ იცის. მასხარა და ყოველი იმის ოხუნჯობაზედ, რაინაირც უნდა იყვეს იგი, სიცილით იხიციეიან ამხანაგები.

ეხლაც რაღაცას ოხუნჯობს.

— ერთი ი ჩენი „ფორაბიკი“ უნდა ამოიყენა აქა და ერთი დიდი ხე უნდა მოაპკრევიო, ნარდოთ კი უნდა მისცე.

არცა გაათავებს. მაშინ თუ იმან ორ-ორი მანეთი არ დაგვინიშნოს დღეში, მოდიოთ და პირში მაგინეთ. „მაშველ-სომხურად აჯაგერებს—იმდენი ხარჯი მაქვს, იმდენი, ახლა დასახერხი, ახლა ქალაქში ჩატანა, ახლა სკოლი, ახლა ისა, ახლა ესა და სხვა მაქვს იმდენი ფული, მამაჩემს კი არ მოუჭირა“!...

ყურის-მადღებლები იციანან.

— გიო, გიო. ერთი ისა თქვი: „მუშებსაო, ბატონო, მუშებსაო“, —სიცილით იხვეწება გიოს მესამე, რომელმაც ოფლი მოიჭრინდა, ცულზედ დაყრდნობილიყო და ხითხითებდა.

— მუშებსაო? ჰოო... — დაღუნა თავი გიომ: — ერთხელ... ჩვენს ბატონს—აილო თავი მალა გიომ: — უფიქრებია. მოდი, სამსახურიდან გამოვიდო და ფოდრა ჩიკობას დავიწყებო. უშოვნა ერთი ამხანაგი და სხედან ანგარიშობენ: ეს ტყის ბაგი სამი მანეთიო, სტანკიაზედ ჩატანა—ექვსი მანეთიო, ქალაქში წაღლებ—ხუთი მანეთიო, გადატან-გადმოტანა—მანეთიო, სულ თხუთმეტი მანეთიო, ჩვენ კი ოცდა ხუთ მანეთად გავყიდიო ქალაქშიო, დაგვჩვენა სავენზედ თუმანიო. ხუთასი სავენი რომ გავიტანოთა წელიწადში, ხუთასი თუმანი დაგვჩვენებო. სხედან ასე და ანგარიშობენ, რომ გაათავებს ანგარიში და—აქ თვითონაც და სხვებზედ დამზადდენ სიცილისთვის—მე მოვიხადე ქული, —აქ გიომ მართლა მოიხადა ქული, ამოიღო ილიის ქვეშა, და საყალი სახე მიიღო—მოაწიწებთ მივედი და მოვასხენე: მუშებსა მეთე, ბატონო, მუშებსა? მუშებსაო... ჩემი ფიხებო! მოუშებს რაო? — აქ ყველა გადახარხარა.

— ამ დროს იქვე გაისმა აჩქარებულო ხმა;

— წაბოლიდა... ხაბარდა... ხაბარდა...

ხარხარო კოჭე შესწვდა. ყველამ მიიხდა იქით, საიდანღც ხმა ღოდა. ხე წვეროში შეინძრა, შეითავა და... — გა... — მოვიდა. იგი, მყოფნი გაფხობდნენ, წაბოცილობდნენ და დიდხერხენ. პავლე კვდა ერთს ალაგს და ხის ყვეროს შესცქეროდა, საით უკლოდა... ხე იმისკენ მოდიოდა... პავლეს თვალებში შიშა გაუფლავა... მიიხედ-მოიხედა და და... გაიქცა.

გაქცევებული იდგა ერთს ალაგს და შეშინებული მისერებოდა ერთს წერტილს. ბოლოს შეინძრა, დაეკურდა.

— არიკა, ბიჭებო, მიშველეთი!!... — დაიძახა იმან და გვექანა ქვევით.

კაკუნი შესწვდა გაისმოდა მხოლოდ გამახლო ყვირილო:

— არიკა ბიჭებო, უშველეთი...

— ხემ კაცი დაიტანა. კაცი...

— ვინა? ვიინა?

— პავლი... პავლი...

— არიკა, ბიჭებო, ნუ გეშინიანთ, ნუ გეშინიანთ...

შევიდან, ქვევიდან ყველა ერთს ალაგს მიეშურებოდა.

პავლე ჩაქედლიყო ორ კუნძს შუა და წელზედ აწვა ხის დიდი ტოტი. ოფლიანი თმა შუბლზე გადმოსვლიდა. სახე გაშავებოდა, ცხვირსა და ტუჩებზე სისხლი უჩანდა. გახელილ გადმოკვივულ თვალებში სასრული შიში ეხატებოდა.

— არიკა, ბიჭებო, ტოტი მოსკვრით! — დაიძახა ვიღამაც.

რამდენიმე ამხანაგი ეცა ტოტს და დაუწყა კრა, დანარჩენნი სცილობდნენ პავლე გაენთავისუფლებინათ, მაგრამ შეუძლებელი იყო, ტოტი მაგრად აწვა წელზედ. ტოტი გადასკვრეს, პავლე აიტაცეს...

— წყალი, ბიჭებო, წყალი...

წყალზედ გაიქცნენ. პავლე დააყენეს ფეხზე—ჩაიჩოქა, დასვეს—წელში ჩაწყდა და თავი ძირს დაეშვა. მოარბენის წყალი, დაასხეს თავზე, გული გაუხსნეს, სველი ხელი გულზედ მოუსვეს, ერთმა ნეცზე მოუჭირა კბილები. პავლე უძრავად იყო.

— პავლე... პავლე! — ჩასახობდნენ ყურში ამხანაგები.

ნეტო მივი... რაღას აწვლილეთ... ხედიეთ კაცი გათავებულს... — რომელიმე კომბა და გვერდზედ აბრუნდა.

ღიბანს ისხედენ ამხანაგები პავლე... დაღანს ჩასიკეთ დასკვნენ ხის ჩეროში და მართა წაბოციკეს... დაღანს ჩასიკეთ...

აღუბა. — სურათი მკოესის.

- ჭააბ... — დაიძახა ხემ.
- ბრუუუ... უკ... — დაეცა.
- ვაიში!... — დაიკვნესა ხის მომჭერლბო.

როდნენ ისინი მიქსასა. რას? შექობდნენ? რას გრანობდნენ? რა აზრები უტრიალებდათ თავში?!... ბოლოს ერთმა დაარღვია სიტყვე:

— ასე ჯდობა არ გვირგია! — სთქვა იმან. — გიო, შენ წალი, სასლში შეტყობინე... მამსახლისსაც ვაუარე... უთხარი, რაც უბედურება გვეწვია.

გიოს ხმა არ ამოუღია.

— მაგის ცოლის საცოდაობით დიწვის ქვეყანა! — სთქვა ერთმა და ადგა.

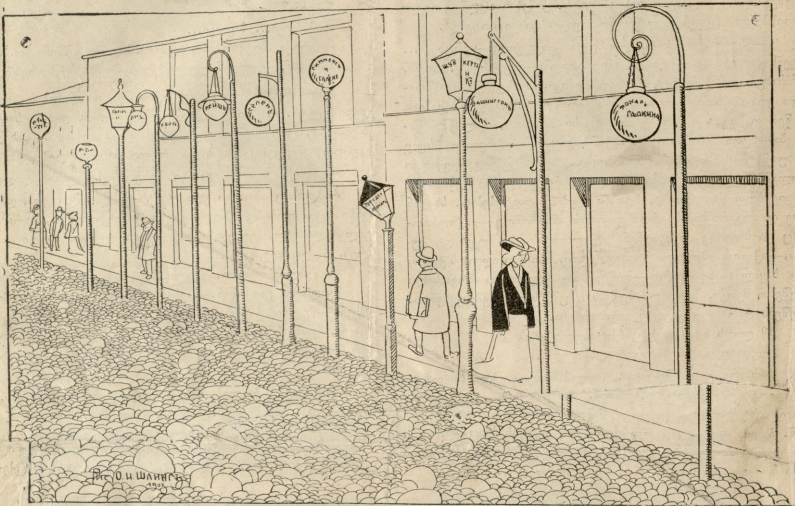
— მერე რა ბიჭი იყო, რა ბიჭი... — ოხვრით წარმოსთქვა მეორემ.

— ეჰ! — წამოდგა ზეზედ მესამე: — ჩვენ განჯაში ღმერთო არ ურევიო, არა, არა! — დიქნია ხელი და ვაჟილა განზე.

პატარა ხანს უკან მუშა მოეფინა ტყეს.

— კაჰ... კაჰ... — გაისმა კვლავ ცულის კაკუნი, მაგრამ ნელი, ზარბაქი, უგულო, გლოვის ზარისებური.

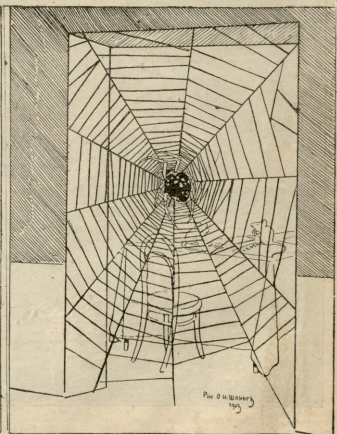
სე. კაფიანა.

ტფილისის ზოგიერთ ქუჩებზე სწორედ ბაბალონის კოლდეს აშუქებენ: სასი სხვა და სხვა ფარანა და მანქან რეკიანად განათება ვერ მოუხერხებიათ.

არტისტული საზოგადოება: სასაბლილო ოთახი.

ს ა მ კ ი თ ხ ვ ე ლ.

— მინდა ვიჯახშო, შოატანეთ ნუსს.

— არ ვიძინეო, პატრონო, აქ ვახშობას, პირდაპირ მიბსნდით „ერეფოვა“...

არტისტულ საზოგადოების საქმიანეულის კარები.

რედაქტორ-კამოშტეშელი ალ. ჯაბაბაძე